

Protokoll 03.05.2019

ENDELIG GODKJENT 21.05.2019, - ETTER E-POST RUNDE I ØVRE PASVIK NASJONALPARKSTYRE

Styremøte i Øvre Pasvik nasjonalparkstyre / Báhčaveaji álbmotmeahccestivra

Øvre Pasvik
nasjonalparkstyre

Báhčaveaji
álbmotmeahc-
cestivra

Tidspunkt: Fredag 03. mai 2019 kl. 11.00-15.00, 4,0 timer

Lunsj kl. 11.30-12.00

Jørn Monsen fra SNO var tilstede.

Sted: Svanhøvd

TILSTEDE:

Styret Kurt Wikan, styreleder Karine Emanuelsen, nestleder Knut Mortensen, styremedlem Geir Mortensen, varamedlem for Cecilie Hansen	
Meldt forfall Cecilie Hansen, styremedlem	Sekretariat: Rolf E. Sch. Kollstrøm, nasjonalparkforvalter

Sak 10/2019 Åpning av møte, registrering og godkjenning

- Registrering av deltakere, beslutningsdyktighet, styret er beslutningsdyktig.
- Karine Emanuelsen velges til å underskrive protokollen
- Innkalling og sakliste ble godkjent
- Protokollen fra styremøtet 07.01. 2019 ble godkjent. Protokoll fra styremøte 26.03.19 utsettes

Sak 11/2019 Orienteringssaker

- Orientering fra Kick-Off Kolarctic PAN, Salla 10-11.04.19, Styreleder Kurt Wikan og forvalter orienterte, -tatt til orientering.
- Jubileumstur Pillolastien 10 år, 30.08-01.09, Nellim til Sortbrysttjern, se vedlagte forslag fra Finland, tatt til orientering.
- Bruk av drone i Øvre Pasvik nasjonalpark, www.turjenter.no -orientering under møtet, tatt til orientering.
- Brev fra KLD 03.04.19, Definisjon av Forsvarets operative virksomhet, vedlagt. Tatt til orientering.
- Innsamling av småsopper i Øvre Pasvik nasjonalpark, se vedlagte henvendelse fra Bjørn Norden, NINA. Styret ønsket å behandle

henvendelsen som en styresak. Forslag til vedtak sendes på e-post runde til styret.

- F. Ny kontering for styremedlemmer, godtgjørelse og reiseregninger, tatt til orientering.
- G. Fylkesmannens reisebudsjett nasjonalparkforvalter, orientering gitt under møtet. Tatt til orientering.
- H. Sammensetning av Rådgivende utvalg, se vedlagte sak fra Reisa nasjonalparkstyre 26.03.19. Styret ber forvalter å forberede en sak til neste styremøte basert på innspill gitt under møtet.
- I. Eventuelt, Utsendte ekstrasak om søknad om hårfelle brunbjørn, behandles som egen sak under møtet.
 - Videre drøftet styret å informere brukere om forhold rundt tilbakevendende spørsmål knyttet til verneforskriftene. Behandles også som egen sak. Forslag til vedtak sendes på e-post runde til styret.
 - Forvalter orienterte om innspill fra Pasvik zapovednik til nytt kart for informasjonsbrosjyre. Tatt til orientering.
 - FeFo inviterer styret til møte i Vegrådet og møte om Frivillig skogvern, begge på Svanhovd. (Endelig dato for Vegråd-møte ble 21.mai kl. 09.00, og om frivillig vern den 3. juni kl. 14.00 -med åpent møte på ettermiddagen)
 - Riksrevisjonens felles revisjon med Russland om miljøvernssamarbeidet, [rapport er ferdig](#)

Sak 12/2019 Tiltaksmidler 2019

Saken ble også diskutert som sak 09/2019 i styremøtet 26.03.2019, hvor styrets signaliserte kr 50.000 til vedlikehold av Grensefossvegen og Sortbrysttjernvegen gjennom Vegrådet for skogsbilvegene i Pasvik. Styret ønsket å komme tilbake til fordeling av øvrige midler, bl.a. i forhold til økonomien i Kolarctic Pan-prosjektet, med fokus på etableringen av Informasjonspunkt Gjøken (*Gjøkhotellet*).

Det ble sendt søknad på tiltaksmidler til Miljødirektoratet på 13 tiltak på til sammen kr. 1.400.000, og tildelingen fra ble på kr 490.000. I tillegg kommer tilskudd til lokalt SNO til parkvokter.

Direktoratet kommenterte at tiltak 2 «Bli med en forsker» som er et tilbud til lokale skoler på temaene urskog og fugler, var utenfor postformål og at dette er et tilbud innen naturveiledning som besøkssentrene kan søke midler på.

Forslag til vedtak

Tiltak	Tiltaksmidler 2019	Meknader
Vedlikehold skogsbilveier; Grensefoss-veien og Sortbrysttjernveien	50.000	Via Vegrådet
Ved og gass åpne koier, ved til rasteplasser	20.000	
Stikking skitrasé til Ellenvannskoia	10.000	Samarbeid Reinbeitedistrikt 5A/C

Kolarctic PAN -Utvikling av Informasjonspunkt Gjøken	200.000	Egenandel
10 års jubilemstur langs Piilolastien	15.000	Samarbeid Metsahallitus
Analyse av miljøgifter i krigsavfall	30.000	
Verneskiilt	15.000	Samarbeid lokalt SNO
Tidfeste samisk barkuttak	50.000	Forutsetter tilskudd fra Sametinget
Ufordelt	100.000	Buffer i forhold til Kolarctic PAN, og andre tiltak i opprinnelig søknad
SUM	490.000	

I tillegg ønsker styret å bidra til å realisere «Bli med en forsker» som er et tilbud til lokale skoler på temaene urskog og fugler.

Styrets behandling

Forvalter og styreleder viste til nylig kontakt med Bjørnar Olsen ved UiT om start på arkeologisk undersøkelse av Luftwaffe-leiren i Øvre Pasvik landskapsvernområde. Styret ønsket å prioritere dette i år ved å avsette kr 100.000 til formålet og fjerne buffer-posten. Samtidig ber styret forvalter om å invitere aktuelle samarbeidsparter som FeFo og Sør-Varanger Historielag inn som partnere og økonomiske bidragsytere i 2019. Her understreker styret poenget med at det er 75 års jubileum for frigjøringen av Øst-Finnmark.

Vedtak

Fordeling av midler 2019

Tiltak	Tiltaksmidler 2019	Meknader
Vedlikehold skogsbilveier; Grensefoss-veien og Sortbrysttjernveien	50.000	Via Vegrådet
Ved og gass åpne koier, ved til rasteplasser	20.000	
Stikking skitrasé til Ellenvannskoia	10.000	Samarbeid Reinbeitedistrikt 5A/C
Kolarctic PAN -Utvikling av Informasjonspunkt Gjøken	200.000	Egenandel
10 års jubilemstur langs Piilolastien	15.000	Samarbeid Metsahallitus
Analyse av miljøgifter i krigsavfall	30.000	
Verneskiilt	15.000	Samarbeid lokalt SNO
Tidfeste samisk barkuttak	50.000	Forutsetter tilskudd fra Sametinget
Start på arkeologiske dokumentasjon av minner fra 2. verdenskrig/ Luftwaffe-leiren	100.000	Samarbeid med UiT og lokale interessenter
SUM	490.000	

I tillegg ønsker styret å bidra til å realisere «Bli med en forsker» som er et tilbud til lokale skoler på temaene urskog og fugler.

Sak 13/2019 Søknad om tilgang -søk og graving i leirer etter 2. verdenskrig, Øvre Pasvik landskapsvernområde

4 lokale krigshistoriske interesserte personer ønsker tilgang til å lete etter krigsminner på flere lokaliteter i Øvre Pasvik landskapsvernområde. Dette gjelder også Luftwaffe-leiren nær Info.punkt Gjøken (Gjøkhotellet). I dette området diskuterer nasjonalparkstyret et felles prosjekt med arkeologer fra UiT, til å foreta nøyere kartlegging og dokumentasjon.

Søkerne opplyser at letingen vil bl.a. foregå med metalldetektor. Det er aktuelt å grave i branntomter, fyllinger og søk i vann. Funn beskrives typisk som rett under lyngen til 30 cm dybde, hvor hull etter graving blir fylt igjen med det samme, se vedlagte søknad.

I verneforskriften heter det at formålet med vernet er å ta vare på et særpreget natur- og kulturlandskap, og at området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter.

Krigsminner har ikke noe formelt vern innen kulturminnevernet. Det kom i 2017 nye retningslinjer fra Riksantikvaren angående metallsøking, hvor krigsminner ikke er omtalt. Imidlertid må slik aktivitet avklares med grunneier.

Se her: <https://www.riksantikvaren.no/Aktuelt/Nyheter/Nye-retningslinjer-for-privat-metallsøking>

Forvalter vurderer at det er i alles interesse å etablere et samarbeid, men jeg er usikker på hvordan dette kan struktureres. FeFo, Grenseland-museet/Varangermuseene kan også være en mulig samarbeidspart.

Saken legges i denne omgang fram for drøfting i styret.

Styrets behandling

Nasjonalparkstyret ser svært positivt på henvendelsen fra lokale ressurspersoner, og ser dette i sammenheng med kartlegging og dokumentasjon av krigsminner i Luftwaffe-leiren ved Gjøkåsen. Dette prosjektet er et samarbeid med arkeologer fra Univ. i Tromsø, Norges arktiske universitet, under ledelse av professor Bjørnar Olsen, med start sommeren 2019.

Dette er en del av UiT sin satsning på samtidsarkeologi som et korrektiv til eksisterende holdninger og forståelse av den nære fortid med prioritet på materielle levninger fra den 2. verdenskrig i nordområdene.

Styret ser det som naturlig å invitere de lokale ressurspersonene inn i dette prosjektet under ledelse av Bjørnar Olsen. Prosjektet er også i nær dialog med Finnmark fylkeskommune; kulturminnevern og kulturarv. Det vil bli en publikumsinformasjon om krigshistorikken i området, etter at dokumentasjonen /utgravningen er ferdig med start fra det nærliggende bygdetunet «Gjøkhotellet»

som nå prosjekteres som informasjonspunkt for Øvre Pasvik generelt og Øvre Pasvik nasjonalpark spesielt, jfr [Besøksstrategien](#).

Innen området er også skoltesamiske boplasser som vil bli dokumentert i samråd med Sametinget.

Vedtak

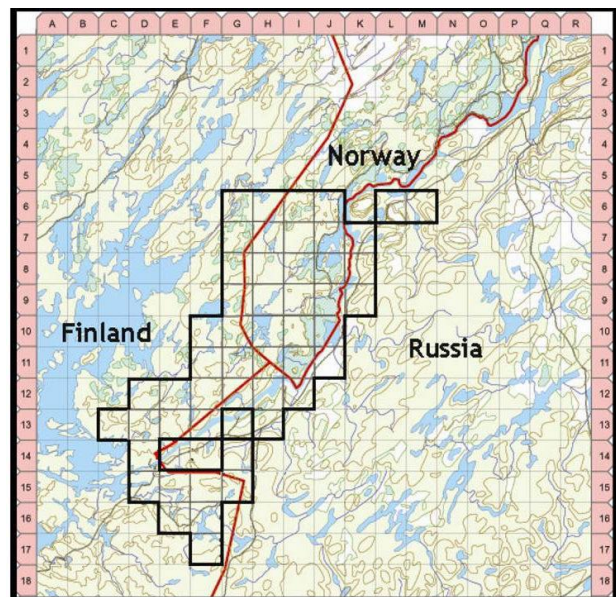
Nasjonalparkstyret ser svært positivt på henvendelsen fra lokale ressurspersoner i forhold til å ivareta en viktig del av vår nære historie. Styret vil invitere de inn i et samarbeid i området ved Gjøkåsen/Luftwaffe-leiren under faglig ledelse av Bjørnar Olsen ved UiT, Norges arktiske universitet.

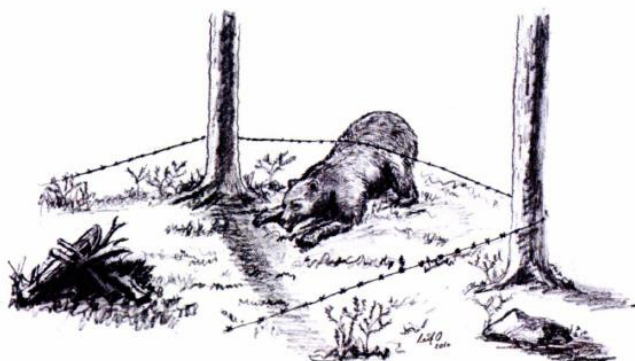
Eventuell tillatelse for graving i øvrige deler av Øvre Pasvik landskapsvernområde må behandles etter en konkret søknad som beskriver omfanget så konkret og detaljert som mulig.

Ekstrasak **Sak 14/2019 Søknad fra Bioforsk Svanhovd om oppsett av hårfelle for bjørn i Øvre Pasvik nasjonalpark**

Bioforsk Svanhovd søker om tillatelse til å sette opp hårfeller for bjørn i sommersesongen 2019, se vedlagte søknad datert 12.04.2019. Denne overvåkingen av brunbjørnbestanden i Pasvik-Enare området er en del av samarbeidet i Pasvik-Enare trilaterale park og også i samarbeid med Statens naturoppsyn på norsk side. Årets prosjekt er oppfølging av tilsvarende undersøkel

Figur 1. Studieområdet i Norge, Russland og Finland. Området er inndelt i 56 ruter på 5 x 5 km med 1 hårfelle per rute, hvor ca 5 ruter (+/- 2), er i Øvre Pasvik nasjonalpark og tilsvarende 3-4 ruter er i Øvre Pasvik landskapsvernområde.

(Tegning: Leif Ollila)

Figur 2. Skisse av hårfelle for innsamling av bjørnehår. Fellen settes opp mellom fire trær i ca. 5 m avstand i ca. 40 cm høyde over bakken. I sentrum av fellen plasseres en liten haug med plantedeler som dynkes med duftstoff. Tråden surres fast i seg selv og det brukes ikke spiker eller kramper til å feste tråden, slik at det ikke blir noen varige inngrep i naturen.

Bakgrunn

Verneformålet i Øvre Pasvik nasjonalpark er å ta vare på et stort, sammenhengende barskogområde som i det vesentlige urørt i forhold til tekniske inngrep, ta vare på et skogøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold, sikre variasjonsbredden av naturtyper i regionen samt ta vare på landskapsformer, særpregede geologiske forekomster og kulturminner. Verneformålet med Øvre Pasvik landskapsvernområde er å ta vare på et særpregede natur- og kulturlandskap med et rikt dyre- og planteliv, sikre variasjonsbredden av naturtyper i regionen og ta vare på landskapsformer og særpregede geologiske forekomster.

For begge verneområdene heter det at ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor verneområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse, og området skal kunne nyttes til reindrift og naturopplevelse. I tillegg heter det for nasjonalparken at området skal kunne brukes til utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Begge verneområdene har vern mot inngrep i landskapet, hvor verneforskriften for Øvre Pasvik nasjonalpark er det strengeste hvor det i §3. pkt 1.1 er forbud mot inngrep av enhver art, både varige og midlertidige innretninger, dersom ikke annet er sagt i forskriften. I tillegg er dyrelivet etter §3 pkt 3.1 er fredet mot skade og unødvendig forstyrrelse i nasjonalparken, med unntak av at jakt er tillatt unntatt arealet tilsvarende den tidligere nasjonalpark fra 1970. For nasjonalparken må søknaden vurderes som en dispensasjon etter naturmangfoldlovens (NML) § 48.

For Øvre Pasvik landskapsvernområde er det forbud mot inngrep som vesentlig kan skade eller virke inn på landskapets art eller karakter, her er også jakt tillatt i hele verneområdet. Nasjonalparkforvalter vurderer ikke at det omsøkte tiltaket med en hårsnare per 25 km² areal i landskapsvernområdet, vesentlig kan skade

eller virke inn på landskapets art eller karakter. Følgelig vil vurderingen i det videre kun gjelde Øvre Pasvik nasjonalpark.

Nasjonalparkstyret kan etter § 48 i NML kan gjøre unntak fra verneforskriften dersom tiltaket ikke strider mot formålet med vernet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Denne bestemmelsen er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Fylkesmannen i Finnmark har tidligere gitt dispensasjon etter verneforskriftens §4 (før naturmangfoldloven trådte i kraft) for tilsvarende søknad, sist den 08.05.2007. Fylkesmannen vurderte da tiltaket til å ha en stor nytteverdi ved å fremskaffe oversikt over bjørnebestanden i Pasvik, og metodene ble vurdert til å ha liten negativ effekt på verneverdiene i nasjonalparken.

Tilsvarende søknad i 2015 fra NIBIO Svanhovd ble gitt dispensasjon av Øvre Pasvik nasjonalparkstyre i sak 03/2015.

Vurdering

Nasjonalparkforvalter kan ikke se at sikkerhetshensyn eller vesentlige samfunnsinteresser i denne saken tilsier at det skal gis dispensasjon. Vurderingen videre blir i forhold til om hvorvidt tiltaket strider mot verneformålet eller vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

I nasjonalparken er det snakk om rundt 5 (+/-2) hårfeller, med rundt 30 meter piggtrådstreng rundt et åte. Berørt areal vil være relativt lite.

Nasjonalparkforvalter vurderer at selve hårfellene vil gi liten eller ingen negativ påvirkning av vegetasjonen. Det forutsettes at luktåtet er fullstendig nedbrytbart, og at det ikke benyttes spiker e.l ved montering av piggtrådstrengen i trærne.

Erfaringer fra bruk av denne typen feller viser at disse ikke gir noen skade verken på bjørn eller annet vilt. Åtet virker lokkende på rovdyr, slik at beitedyr ikke tiltrekkes spesielt til området. Nasjonalparken er vinterbeite for tamrein, selv om det kan være noe strørein her sommerstid, er det ingen holdepunkter for at fellene er til ulempe for rein.

En dispensasjon vil ikke gi svært lite presedens, siden det er vanskelig å se for seg andre oppdragsgivere enn det trinasjonale samarbeidet i Pasvik-Enare ved Fylkesmannen i Finnmark, i en slik overvåking av brunbjørn i en forvaltningssammenheng. Det er mer sannsynlig at det kan komme søknader om dispensasjon fra forbudet om utlegging av åte for å fotografere brunbjørn. Foreliggende søknad vurderes til å ha et helt annet formål med utlegging av åte, og vurderes ikke til å skape presedens for søknader med formål fotografering.

Vedtak

Nasjonalparkstyret ser nytteverdien av å overvåke brunbjørnbestanden i Pasvik-Enare området både i forhold til det generelle kunnskapsbehovet ved forvaltning av store rovdyr og i forhold til nasjonalparkforvaltningen. Kunnskapen er nyttig for forvaltningen av verneområdet både ved at brunbjørnen er en viktig del av økologien i området, og ved at brunbjørnen er en art som publikum er opptatt av.

Nasjonalparkstyret for Øvre Pasvik gir med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 første ledd, tredje alternativ, Bioforsk Svanhovd dispensasjon til oppsett av hårfeller for bjørn i Øvre Pasvik nasjonalpark i perioden juni-september 2019, som beskrevet i søknaden datert 12.04.2019.

Vilkår til tillatelsen:

1. Nødvendige tillatelser skal foreligge fra grunneier og iht dyrevelferdsloven, før arbeidet starter.
2. Det kan ikke brukes spiker eller lignede på trærne ved montering av fellene.
3. Åtet som brukes må være biologisk nedbrytbart.
4. Det bør monteres viltkamera ved fellene.
5. Fellene og eventuelle viltkamera må merkes tydelig med formål og kontaktperson, for publikum.
6. Fellene må plasseres minst 100 meter fra merkede stier i nasjonalparken.
7. Fellene og rester etter åtet må være fjernet innen 1.10. 2019.
8. Nasjonalparkstyret skal ha rapport fra arbeidet innen 31.12.2019.

Ved brudd på vilkår trekkes tillatelsen umiddelbart tilbake.

Ekstrasak Sak 15/2019 Innsamling av småsopper i Øvre Pasvik nasjonalpark

Bjørn Nordén ved Norsk Inst. For Naturforskning spør i epost datert 25.04.19 om kartlegging av småsopp krever dispensasjon innen Øvre Pasvik nasjonalpark. Dette er del av et treårig (2018-2020) artsprosjekt på bark- og vedboende småsopper for Artsdatabanken. Det skal blant annet samles prøver på bark og ved av gammel furu. For artsbestemmelse via DNA er det aktuelt å ta prøver for laboratorie-undersøkelser. Innsamlingen vil omfatte små bark- og vedprøver på noen få kvadratcentimeter og små døde greiner som skjæres løs med kniv. Prøvetakinga vil i praksis være nesten usynlig og ikke skade trærne. Innsamlingen i Pasvik er planlagt 17-20. juni 2019. Funnene vil bli tilgjengelige i Artskart når materialet er bearbeidet. Kartleggingen vil øke kunnskapen om det biologiske mangfoldet og være nyttig i vurdere arter for neste versjon av Rødlista for arter.

Vedtak

Øvre Pasvik nasjonalparkstyre ser positivt på kartleggingen av biologisk mangfold innen tre- og barklevende småsopp som NINA utfører for Artsdatabanken. Denne kartleggingen har nytteverdi for verneområdeforvaltningen i Øvre Pasvik nasjonalpark. Prøvetaking for artsbestemmelse er av så lite omfang at styret ikke vurderer dette som i konflikt med §3 Vernebestemmelser punkt 2, hvor det heter at vegetasjon skal vernes mot all skade og ødelegging. Den planlagte aktiviteten er også liten i forhold til tillatt aktivitet i punkt 2.2: «a) Bruk av nedfalt virke og tørre kvister til bål med unntak av tørrfuruer».

Nasjonalparkstyret vurderer derfor at tiltaket ikke er søknadspliktig, men ber søker om å melde tilbake om resultatene til nasjonalparkstyret ved prosjektslutt.

Ekstrasak Sak 16/2019 Publikumsinformasjon bruk av drone mv

Nasjonalparkstyret har lenge informert om verneforskriftenes forbud mot bruk av drone (modellfly) i Øvre Pasvik nasjonalpark og landskapsvernområde, på sin hjemmeside og sin Facebook-side. Med bakgrunn i økende omfang av dronebruk og flere saker hvor publikum likevel ikke har hatt kunnskap om verneforskriftenes forbud mot bruk av drone, diskuterte styret tiltak for å nå ut med informasjonen fysisk i felten.

Styret ser også behov for bedre informasjon om forbud mot graving etter krigsetterlatenskaper og forbud mot hensetting av campingvogn i landskapsvernområdet.

Vedtak

Styret ber forvalter utarbeide enkle symbolskilt som viser droneforbudet. Disse plasseres ved innfallsportene til nasjonalparken. Likeledes også enkle skilt som viser graveforbud ved aktuelle krigsminner i landskapsvernområdet. Oppsettet er midlertidig og skal evalueres hvert år. Til neste styremøte ber styret om forslag på aktuell skilting av forbudet mot hensetting av campingvogn i landskapsvernområdet.

Nasjonalparkstyret for Øvre Pasvik ber Miljødirektoratet om å ta initiativ for å få inn aktuelle verneområder på [Nasjonal sikkerhetsmyndighets nettsider](#) med oversikt over forbudsområder for sensorbruk fra luften.

Sign. _____
Kurt Wikan leder

Rett protokoll bekrefte:

Sign. _____
Karine Emanuelsen